

Távközlés és számítástechnika

Az elmúlt két évtizedben előbb az USA, majd az EU gazdaságának adott lökést az információtechnológia rohamos fejlődése. Az EU-ban mégsem ítélik elégségesnek az e téren elért eredményeket, és a 2000. márciusi lisszaboni csúcson elfogadott stratégia 2010-re azt a célt tűzte ki, hogy az unió a világ legversenyképesebb tudásalapú gazdaságává váljon. A stratégia megvalósításában szerepet játszik a telekommunikációs eszközökhöz való hozzáférés megkönnyítése, az elektronikus kormányzat kialakítása, az iskolák felszerelése internet-hozzáféréssel. 2002-ben például az EU-15 iskoláinak 93%-a rendelkezett internet-hozzáféréssel.

2001-ben az EU akkori 15 tagállamában 207 millió **telefonos fővonal** volt, 7%-kal több, mint 1997-ben. A 10 újonnan csatlakozott országban 24 millió volt a vonalak száma, ezekben az államokban összességében 29%-kal nőtt ez a szám 1997 és 2001 között. Az EU-15 tagállamai közül Luxemburgban és Írországból volt a legdinamikusabb a növekedés e téren (20–24%), miközben Svédországban 6%-kal, Ausztriában 4%-kal, Finnországban 2%-kal, Nagy-Britanniában 1%-kal mérséklődött ez a mutató a vizsgált periódusban. A csatlakozó országok közül Lengyelországban másfélszeresére nőtt a vonalak száma, a második legintenzívebb növekedés Magyarországon következett be (+21%). A csatlakozók közül egyedül Lettországból regisztráltak csökkenést, 2%-osat.

2002-ben az Európai Unió régi 15 országában átlagosan 57 telefonfővonal jutott 100 lakosra, míg a csatlakozó országokban 32. Az EU-15 tagországai közül Luxemburg (79), Svédország (74) és Dánia (69) van a legjobban ellátva vezetékes telefonnal, míg Olaszország (48) és Portugália (42) a legkevésbé. Az új tagállamok közül Máltán a legmagasabb ez a mutató (53), ezzel megelőz 8 régi uniós tagországot, Szlovénia pedig ötöt. A litván és szlovák adatok (27–27) a rangsor végén helyezkednek el.

A **mobiltelefon-előfizetők** száma a bővítés előtti unióban 278 milliót tett ki 2001-ben, a csatlakozó országokban 28 milliót. Ez azt jelenti, hogy 1997-hez képest itt több mint négyszeresére nőtt az előfizetők száma, míg a csatlakozó országokban kilencszeresére. A növekedés Görögországban volt a legintenzívebb, hét és félszeres, a skandináv országokban viszont alig duplázódott meg az előfizetők száma. Szlovéniában 16-szoros volt a bővülés, míg a balti államokban és Magyarországon mindössze 4–7-szeresére nőtt ez a mutató.

A 100 főre jutó előfizetések száma szempontjából az EU-15 átlaga mintegy másfélszerese a csatlakozókéknak (100 főre 78, illetve 51 előfizetés jut). A 15 tagállamot számláló EU-ban az olasz és a svéd mutató a legmagasabb (91, illetve 87), az új csatlakozók közül Csehország mutatója megegyezik Nagy-Britanniáéval (84). Ezzel Csehország megelőz 9 régi tagállamot. Szlovéniában magasabb a lakosságra vetített mobiltelefon-előfizetések száma (77), mint Hollandiában, Németországban vagy Franciaországban. A legalacsonyabb ez a ráta Lengyelországban (36) és Lettországból (39).

Mind a régi, mind az új uniós tagállamokban magasabb a mobilelőfizetések száma, mint a vezetékes vonalaké. Az EU-15-ben 34%-kal, a csatlakozó országokban 15%-kal több a mobilkészülék, mint a vezetékes vonal. Egyedül Cipruson fordított a helyzet, ott a vezetékes telefon még mindig előnyt élvez (2%-kal magasabb az ellátottság belőle, mint mobilból), de ez az előny lassan eltűnik. (1995-ben még nyolcszorannyi vezetékes telefon volt a szigetországban, mint amennyi mobil.) A mediterrán uniós tagországokban viszont különösen nagy a mobiltelefonok térhódítása: 42–95%-kal több a mobil-, mint a vezetékes-előfizetés. A

csatlakozó országok közül Csehországban és Szlovákiában a legnagyobb a különbség, több mint kétszer annyi a mobiltelefon, mint a vezetékes. A fordulatot a 90-es évek legvége jelentette: a 15 tagú EU-ban 2000-ben következett be a váltás, a csatlakozó országok átlagában először 2001-ben haladta meg a mobilelőfizetések száma a vezetékes telefonét.

2002-ben az EU-15-ben összesen 134 millióan, a csatlakozó országokban 16 millióan használták az **internetet**. 1997 és 2002 között Olaszországban volt a legintenzívebb a netezők számának növekedése: ott a felhasználók száma 15-szörösére emelkedett. Ugyanakkor Finnországban és Svédországban csak 2,4–2,7-szeres volt a növekedés, ami nem is meglepő, hiszen a finneknel már 1997-ben 20, a svédeknél 24 internethasználó jutott 100 lakosra, míg az EU átlagában csak 6. A csatlakozó országok közül Litvánia és Lengyelország regisztrálta a legdinamikusabb (14-szeres, illetve 11-szeres) növekedést ebben az időszakban, míg Szlovákiában a bővülés alacsonyabb, 4,5-szeres volt.

A 100 ezer lakosra jutó internethasználók számát tekintve 2002-ben a skandináv országok (közülük is Svédország), valamint Hollandia vezettek, Portugália, Spanyolország és Görögország pedig nemcsak az EU-15 átlagától (36), hanem a csatlakozó országokétól (22) is elmaradt. Szlovénia viszont meghaladta az EU-15 átlagát (38). A lett és litván mutatók e téren is alacsonyak voltak, 14, illetve 13 netező jutott 100 lakosra ezekben az országokban.

Az EU-15-ben a háztartások 39%-ának volt internet-hozzáférése 2002-ben. Miközben Hollandiában a háztartások 66, Svédországban 64%-a tudott hozzáférni a világháléhoz, Finnországot megelőzték a dánok és az írek is. A vállalatok internet-hozzáférése szempontjából viszont a finnek jártak az élen: 96%-kal maguk mögé utasították a svédeket és a dánokat is, és jóval felülmúlták a 80%-os uniós átlagot. 2002-ben a vállalatok 67%-ának volt weblapja, e téren a svéd és dán vállalatok jártak elől; e két országban a weblappal rendelkező vállalkozások aránya elérte a 80%-ot, míg a spanyol, görög és portugál cégeknél 50% körüli volt ez a ráta.

A **személyi számítógépek** száma a 15 tagú unióban 78%-kal nőtt 2002 és 1997 között, így 2002-ben 130 millióra becsülik a PC-k számát. Az átlagtól Spanyolország és Olaszország tért el a leginkább: itt öt év alatt megkétszereződött ez a szám. Az újonnan csatlakozott országokban 137%-os volt a növekedés ebben az időszakban, de Litvániában háromszorosára, Lettországon négyszeresére emelkedett a PC-k száma. Magyarország az utolsó előtti helyet foglalja el e tekintetben, nálunk csak 86%-os volt a növekedés, de még ez is meghaladta az EU-15 átlagát, nem úgy, mint Szlovéniában, ahol mindössze 60%-kal bővült a számítógéppark.

A számítógépek 100 lakosra jutó száma Svédországban volt a legmagasabb 2002-ben, a másik két skandináv országot és Hollandiát Luxemburg (59) megelőzte e téren. A mediterrán országokban viszont csupán 8–23 PC jutott 100 lakosra. Szlovénia, Ciprus és Málta alig maradt el az EU-15 átlagától (34), míg Görögországot (8) minden csatlakozó ország megelőzte. Magyarország, Litvánia és Lengyelország elmaradtak a „tizek” átlagától; csupán 11 személyi számítógép jutott 100 lakosra.

A telefonszámok, a mobiltelefon-előfizetők és az internethasználók lakosságra vetített aránya alapján a régi tagállamokban körülbelül másfélszer olyan magas az ellátottság, mint az újakban. A személyi számítógépek terén valamivel nagyobb a csatlakozó országok elmaradása: 2,6-szer annyi PC jut az EU-15 tagállamaiban 100 lakosra, mint az új tagállamokban.

A helyi **telefonhívások ára** alig különbözik a régi, illetve az újonnan csatlakozott országokban. Az EU-15-ben 10 percért 39 eurócentet, az új tagállamokban átlagosan 37 centet kellett fizetni 2002-ben. A helyközi hívások díja viszont a csatlakozó országokban magasabb, 116 cent – szemben az uniós 102 centtel. Az USA-ba irányuló nemzetközi hívások esetén a legszembetűnőbb a különbség a régi és az új tagállamok között: 10 perc beszélgetés 222 centbe kerül egy régi uniós állampolgárnak, míg a csatlakozó országok polgára átlagosan 738 centet kénytelen fizetni.

A helyi hívás Ausztriában és Nagy-Britanniában került a legtöbbe (56 cent), Ciprus volt a legolcsóbb (17 cent). A magyar tarifa megegyezett az EU-15 átlagával. A helyközi hívások Csehországban és Magyarországon voltak a legdrágábbak, 125 centbe kerültek 10 percenként. A lista végén 3 másik csatlakozó ország található: Szlovénia (28 cent), Észtország (25 cent) és Ciprus (17 cent). A régi EU-tagállamok közül Németország és Olaszország a legdrágább e téren, Svédország és Luxemburg a legolcsóbb.

Az **internet-hostok** (internetkapcsolattal rendelkező gépek) száma 3,3-szorosára emelkedett 1997 és 2002 között az EU-15-ben. Hollandia kiugró növekedést regisztrált: itt nyolcszoros volt az emelkedés. Az új tagok közül Litvániában volt a legintenzívebb a növekedés, 1996 és 2002 között több mint hétszeresére bővült a hostok száma, míg Cipruson és Szlovéniában csekély volt a növekedés.

A hostoknak a lakosságra vetített aránya Finnországban volt a legmagasabb 2002-ben (23 host jutott 100 főre), de a másik két skandináv országban és Hollandiában is jelentősen meghaladta ez a mutató az EU-15 átlagát (4). A mediterrán országok viszont az átlagnak körülbelül a harmadát érték el. A csatlakozó országok alig valamivel múlják felül az EU-15 mediterrán tagországai által képviselt szintjét, kivéve Észtországot, amely meghaladja az EU-15 átlagát (5).

Az EU-15 és Magyarország néhány telekommunikációs mutatója 100 főre, 2002

Mutató	EU	Magyarország
Vezetékestelefon-fővonal	57	36
Mobiltelefon-előfizetés	78	68
Személyi számítógép	34	11
Internet-felhasználó	36	16
Internetkapcsolattal rendelkező gép	4	2